

M. Boere  
Grotestraat 32  
6511 VD Nijmegen  
T 024-8453160/06-26572030  
E [m.boere2@upcmail.nl](mailto:m.boere2@upcmail.nl)

Aan het college van burgemeester en wethouders gemeente Nijmegen  
(cc. aan gemeenteraad)

Betreft: onderwijsvisie 2014

Nijmegen, 17 januari 2014

Geacht college,

Het streven van de gemeente Nijmegen om te komen tot een onderwijsvisie van waaruit het gemeentelijk beleid t.a.v. onderwijs gestalte moet krijgen vormt voor mij aanleiding om mij via deze brief tot u te richten. Door aan te sluiten op de vier kernpunten zoals deze zijn geformuleerd in de brief aan de gemeenteraad dd. 10 dec. 2013 hoop ik een bijdrage te leveren aan deze ontwikkeling.

In de vier kernpunten waarin de 'Nijmeegse aanpak' is verwoord valt mij allereerst de volgorde op. Zo wordt 'de kwaliteit van de professional', als zijnde een element in het verwerven van basiscompetenties van leerlingen, als allerlaatste genoemd, terwijl dit m.i. als eerste kernpunt had moeten worden aangemerkt. Door de jaren heen is immers op scholen in het algemeen de situatie ontstaan dat de onderwijsgevende in zijn professionaliteit wordt beperkt doordat diens taken permanent onder druk staan door tal van nevenverplichtingen. Niet alleen is dit ten koste gegaan van leerprestaties, maar heeft het tevens gezorgd voor een negatief imago van het onderwijzers- en lerarenberoep. Dit weerhoudt velen ervan voor het beroep te kiezen. Bovendien is er een uitstroom ontstaan van pedagogisch talent naar andere beroepssectoren, terwijl moegestreden personeel veelvuldig in de ziekteket belandt. De leerkracht diens professionele domein teruggeven zou zodoende naar mijn mening voorop moeten staan in elke visie op onderwijsbeleid.

In het tweede kernpunt wordt verwezen naar de aansluiting van het onderwijs op vraag en aanbod op de arbeidsmarkt. De wijze van formulering wekt naar mijn mening een verkeerde suggestie, n.l. dat men in staat zou zijn zich een beeld te vormen van de arbeidsmarkt tegen de tijd dat de huidige generatie scholieren deze zal gaan betreden. De realiteit is echter dat geen enkele econoom kan voorspellen welke de condities over vijf jaar zullen zijn, laat staan over een langere termijn. Door de ontwikkeling van een onderwijsvisie te enten op de huidige condities die de arbeidsmarkt bepalen loopt men derhalve een groot risico dat het beleid dat uit deze visie moet voortvloeien achterhaald is eer dit zijn beslag heeft gekregen.

Bovendien is voorbereiding op beroepsuitoefening slechts één facet van maatschappelijke vorming. Bij het ontwikkelen van een visie op het onderwijs voor de toekomst acht ik het veel zinvoller om beroepsuitoefening binnen dit brede kader te bezien, opdat het dan kan worden gerelateerd aan gezondheid, gezinsleven, opvoeding etc. Dit lijkt mij des te

wenselijker, daar de toekomstige samenleving vraagt om een volstrekt ander bewustzijn t.a.v. deze aspecten.

Tegenwoordig lijken de woorden 'excelleren' en 'talentontwikkeling' in geen enkele verhandeling over onderwijs te mogen ontbreken, zoals ook hier uit de kernpunten naar voren komt. Ik vraag mij evenwel in alle ernst af of men voldoende besef heeft van de impact van deze woorden in relatie tot onderwijs. Excelleren en talentontwikkeling impliceren immers prestatiedruk, competitie en het creëren van hoge verwachtingen. Geeft men zich rekenschap van de gevolgen wanneer blijkt dat leerlingen niet tegen de prestatiedruk bestand blijken? Is men zich bewust van het risico dat gewekte verwachtingen niet kunnen worden ingelost, b.v. door een omslag in de arbeidsvraag, waardoor men met zijn excellente studieresultaten alsnog aan de kant staat? Hoe reëel is het überhaupt voor een school om te streven naar zoveel mogelijk excellerende leerlingen? Wordt met een dergelijk streven niet de grens aan wat een schoolopleiding vermag, hoe professioneel en goed gefaciliteerd ook, overschreden? Zelfs al zou dit lukken, wat moet je als samenleving dan met al die overambitieuze jonge volwassenen die zichzelf uniek vinden?

Bij toeval stonden er over dit onderwerp recentelijk 2 artikelen in de Volkskrant (dd. 14 januari j.l.). Uit het eerste bleek dat het streven naar excellentie lang niet door alle scholen onderschreven wordt, terwijl in het tweede een excellente jonge academicus een pleidooi hield voor de middelmaat, of zo men wil 'gewoon goed'. In aansluiting op de teneur van deze artikelen meen ik dat de huidige maatschappij geen behoefte heeft aan opgeklopte ambities. Veeleer bestaat er een behoefte aan nieuwe generatie van zelfbewuste en evenwichtige mensen, die zich gevoed weten door een gezond gevoel voor eigenwaarde en empathie voor hun omgeving en die in staat zijn om met hun verworven kennis en competenties doelgericht hun plaats in de samenleving te vinden.

Voorts mis ik in de kernpunten het aspect veiligheid. Des te opmerkelijker, daar veiligheid toch de afgelopen jaren voortdurend publieke aandacht heeft gehad. Naast competente leerkrachten vormt veiligheid m.i. een primaire voorwaarde. Wil een leerling op school naar behoren functioneren, dan zal deze zich er in de allereerste plaats veilig moeten voelen. Dit is dan ook een harde garantie die een school ouders zal moeten kunnen bieden. In het licht van hetgeen er allemaal over pestgedrag op scholen naar buiten is gekomen mag dit aspect in geen enkele visie op het onderwijs ontbreken.

Een ander gemis in de kernpunten is kunst- en cultuureducatie. De Engelse geleerde Ken Robinson krijgt al sinds jaar en dag wereldwijd de handen op elkaar voor zijn pleidooi voor meer creativiteit in het onderwijs, waarin de kunstvakken een onmiskenbare rol hebben te vervullen. Echter, wanneer krijgt dit applaus nu eens vervolg in concreet onderwijsbeleid, zo vraag ik mij af. In een ander recent artikel in de Volkskrant (dd. 13 december j.l.) werd uitgebreid uit de doeken gedaan hoe ondoelmatig kunst- en cultuureducatie op Nederlandse scholen is georganiseerd. Mij dunkt zodoende dat er binnen een gemeentelijke aanpak in dit opzicht een slag te maken valt.

Concluderend kan ik mij al met al niet zo goed identificeren met het denkkader zoals dit door de vier kernpunten wordt geschetst en dat moet leiden tot een 'Nijmeegse aanpak'. Zelf ben ik reeds enkele jaren bezig met de ontwikkeling van een concept voor een nieuw op te richten (middelbare) school, waarin alle aspecten die in deze brief zijn genoemd de revue passeren. Zodoende beweeg ik mij reeds lange tijd binnen deze materie. Indien u meent dat kennisname van dit concept u zou kunnen helpen bij verdere gedachte-

.vorming die moet leiden tot een consistente visie op de toekomst van het onderwijs in Nijmegen ben ik alleszins genegen u hiervan deelgenoot te maken.

Tot zover dank ik u voor het kennisnemen van deze brief en wens ik u zeer veel succes met verdere ontwikkelingen.

Hoogachtend,

M. Boere

*p.s. bronverwijzingen:*

1. *van veel scholen hoeft excellent niet (Volkskrant 14 januari '14)*
2. *de gulden middelmaat (Volkskrant 14 januari '14)*
3. *wordt het nog wat met de kunstles? (Volkskrant 13 december '13)*
4. *Ken Robinson: do schools kill creativity?*  
<http://www.youtube.com/watch?v=iG9CE55wbtY>